

Förslag på yttrande över Havs- och vattenmyndighetens rapport "Tydligare regler för små avloppsanläggningar" med tillhörande konsekvensanalys

Ärende

Miljödepartementet har översänt rubricerat ärende med begäran om yttrande senast den 1 maj 2017. I remissen föreslås nya regler för små enskilda avloppsanläggningar. I remissen finns även en konsekvensutredning av förslaget för de nya reglerna.

Sammanfattning

Miljönämnden i Örebro är överlag positiv till de nya lagförslaget.

Miljönämnden i Örebro har sammanfattningsvis följande synpunkter:

- Att lagstiftning för små avlopp ska ha en egen förordning.
- Definitioner behöver utökas med att inkludera urin i toalettavloppsvatten samt definiera vad en extremt snålspolande toalett innebär.
- 13 § Byte av likartad teknik bör vara anmälningsskyldigt om tillstånd finns från Miljöbalken.
- 15 § Certifiering av entreprenörer är bra men det är viktigt att certifieringen är av hög kvalitet samt ska kunna återkallas. Det behöver förtydligas om certifieringen ska vara personlig eller knuten till en verksamhet. Det bör också vara straffsanktionerat att lägga avloppsanläggning utan certifikat.
- 15 a § För minireningsverk som bräddar bör det framgå om bräddning kan vara acceptabelt eller om ett efterpoleringssteg alltid behövs som

säkerhet för smittskydd.

- 16 a § Det behövs ett förtydligande i vad ”robust” smittreduktion innebär.
- 16 b § Det behövs mer vägledning kring horisontella skyddsavstånd.
- 18 a § Miljösanktionsavgift ska inte vara knutet till två veckor efter färdigställandet utan till när tiden för genomförandet i tillståndet löper ut (19 a §).
- Ny X § Kontroll av tillståndet samt en första driftskontroll bör ske av myndigheten som utfärdat tillståndet. Därefter kan kontroll ske av ackrediterat organ. Kontrollorganet bör sedan rapportera in till myndigheten och verksamhetsutövaren så att kravet på inrapportering kan tas bort från verksamhetsutövaren.
- Ny Y § Kontroller bör ske tätare än var 10e år. Kontroll ska gälla alla avloppsanläggningar, inte bara de med tillstånd enligt nya lagförslaget.
- Ny Z § Länsstyrelsen eller vattenmyndigheterna bör peka ut känsliga områden. Det behövs även vägledning kring hur myndigheterna ska hantera befintliga tillstånd där kraven sänks.

Förslag till beslut

Miljönämnden i Örebro är överlag positiv till de nya reglerna. Miljönämnden anser att många av ändringarna kommer att förenkla för både verksamhetsutövare (fastighetsägare), entreprenörer och myndigheter vad som krävs för att uppfylla kraven i lagstiftningen, framförallt när det gäller tillstånd.

Miljönämnden i Örebro har följande synpunkter.

Allmänt

Miljönämnden anser att reglerna för små avlopp ska samlas i en egen föreskrift.

Definitioner

Det borde förtydligas i definitioner att urin kan tillhöra toalettavloppsvatten om man väljer att separera fraktionerna. Detta eftersom man i § 12 nämner både toalettavloppsvatten och urin. Det bör också för tydlighetens skull framkomma att toaletter som separerar urin också är en ”vattentoaletter”.

I § 12 hänvisar man till extremt snålspolande toaletter. Syftet med en extremt snålspolande toalett kan vara olika. I vissa fall handlar det endast om att få ner antalet transporter och i andra om möjlighet till återföring av näringsämnen. Det kan därmed finnas olika krav på spolmängder. För verksamhetsutövare kan det vara av ekonomisk betydelse vilken typ av toalett som får installeras till en sluten tank då en vakuumtoalett oftast är dyrare än en snålspolande toalett. På marknaden finns idag toaletter som ligger i gränslandet mellan vakuumtoaletters extremt snåla spolning till den vanliga snåla spolningen. Om kraven på slutna tankar i känsliga områden kommer öka kommer även troligen

efterfrågan av dessa ”vanliga” men ändå snåla vattentoaletter att öka och det bör därför vara tydligt i det nya lagförslaget vilka spolmängder som man hänvisar berörda fastighetsägare till och vad en ”extremt” snålspolande toalett egentligen innebär.

12 §

Det behöver förtydligas vad ett ”anmält” avlopp innebär. Innebär det datum för inkommen ansökan/anmälan eller datum för tillstånd/godtagande?

13 §

I punkt fyra föreslås det att det ska krävas tillstånd för att ändra lokaliseringen av komponenter i en tillståndsangiven avloppsanläggning. Komponenter kan dock tolkas brett och om man avser utsläppspunkt samt ledningar till t.ex. gästhus bör man tydliggöra det istället för att använda ordet komponenter.

I första stycket på sidan 27 anges att ”Om verksamhetsutövaren har ett tillstånd kan han...” vilket bör ändras till hen eller helt tas bort då det inte bör förutsättas att verksamhetsutövaren är en ”han”.

Miljönämnden anser att det för byte av likartad teknik kan räcka med en anmälan i de fall det där finns ett bra underlag för tillståndet. Finns ett bra underlag så har lokaliseringen redan prövats och det som i en ändring ska bedömas är om den nya tekniken kan anpassas till de förutsättningar som finns. För tillstånd enligt Miljöbalken bör det finnas ett underlag som visar på hur bedömningen har gjorts. Saknas bra underlag eller om tillståndet inte är givet utifrån Miljöbalken bör dock myndigheterna kunna bedöma att ändringen ska vara tillståndspliktig.

15 §

Allt för ofta förekommer brister på nya avloppsanläggningar som gör att effekterna av reningen blir sämre än förväntat och i vissa fall uteblir helt. Att säkerställa en viss kunskapsnivå för de som anlägger små avloppsanläggningar ses därför som ett viktigt steg för öka både kvalitet och status på arbete med små avloppsanläggningar. I dagsläget kan alla som äger ett fordon med grävfunktion anlägga ett avlopp. Miljönämnden anser att en miniminivå är nödvändig för att säkerställa att små avlopp blir rätt utförda. Miljönämnden anser vidare att är viktigt att certifieringen ska kunna dras tillbaka om allvarliga brister upptäcks vid ett flertal tillfällen. Det är också väldigt viktigt att certifieringen är av god kvalitet så att både myndigheter, entreprenörer och verksamhetsutövare kan känna att den har ett värde.

För att myndigheterna ska kunna kontrollera vem som är certifierad bör ett certifieringsnumret kunna kontrolleras på ett enkelt sätt av myndigheterna. Av lagförslaget framgår att entreprenören ska certifiera sig. Vissa entreprenörer har dock flera anställda och det framgår inte om certifieringen ska vara personlig eller gälla ett företag/verksamhet. Miljönämnden anser att alla som ska anlägga ett avlopp ska ha en personlig certifiering samt att det ska vara straffsanktionerat att anlägga en avloppsanläggning utan certifiering.

15 a §

Det saknas idag underlag för hur utsläpp från minireningsverk ska bedömas utifrån möjlighet till bräddning och smittskydd. Det saknas även information om ett efterföljande reningssteg ger en önskad reningseffekt när det gäller smittskydd eller om det är ett steg som innebär risk för driftstörningar. Detta gör det svårt för myndigheter att veta vilka krav som ska ställas för en eventuell bräddning. I en ansökan bör därför sökande även kunna redovisa hur kravet på smittskydd uppfylls där behovet finns, t.ex. om utsläppspunkten ligger nära en vattentäkt eller där det finns risk för att människor kommer i kontakt med utgående vatten. Det bör också framgå om bräddning kan accepteras och under vilka förhållande det i så fall kan vara möjligt.

16 a §

Miljönämnden anser att en ”dokumenterad robust reduktion av smittämnen” är ett begrepp som behöver definieras närmare. Det väldigt svårt för myndigheterna att avgöra vad en robust reduktion är. Hur många prov krävs för att visa på det och över hur lång tid? Behöver man här även ta hänsyn till eventuella utsläpp vid driftstörningar, glapp vid byte av fosforfilter eller utebliven påfyllning av fällningskemikalie?

16 b §

Det behövs mer vägledning kring hur långt vatten färdas horisontellt i olika jordarter. Den vägledning som finns idag är gammal och utgår från en siktanalyskurva. I dagsläget håller marknaden på att ställa om sig till perkulationsprov och det blir då svårare för myndigheter att bedöma transportsträckor i marken.

16 c §

Kontrollen av grundvattnet bör kunna frångås om den infiltrerande delen ligger helt ovan mark och skyddsavståndet mellan spridningsledningen markytan är tillräcklig.

18 a §

Miljönämnden anser inte att miljöstraffavgift (MSA) ska knytas till utförande intyget. Bedömningen om när två veckor har passerat kan bli svår. Är anläggningen klar om det t.ex. saknas ett lock eller om det återstår markarbeten som t.ex. återfyllnad. Det blir också helt baserat på verksamhetsutövarens uppgifter om när anläggningen är helt klar vilket blir svårt att bedöma för myndigheterna. Miljönämnden anser att det istället ska finnas en MSA till att utförandeintyget ska ha inkommit innan tiden för genomförandet är klart (2 år enligt 19 a §). På så vis så finns det satta datum att följa och myndigheterna kommer att ha möjlighet att påminna om att inkomma med intyg innan tiden för genomförandet har passerat.

Ny X §

Miljönämnden anser att kravet på kontroll är bra men anser att den myndighet som skriver tillståndet ändå bör göra en slutinspektion för att säkerställa att det tillstånd som gavs följs. Detta då det i tillståndsprocessen kan finnas saker som dykt upp som ett kontrollorgan kommer att ha svårt att känna till. Den kontroll som föreslås är en driftskontroll och kan inte ersätta en kontroll av tillståndet

då myndigheterna har den dokumentation som behövs för att avgöra om tillståndet följs (att allt ligger på rätt plats och att alla komponenter finns med). För verksamhetsutövarna kan det dock bli två besök inom en kort tid efter färdigställandet vilket också kommer att innebära två avgifter. Miljönämnden anser att myndigheterna ska utföra en första driftskontroll i samband med kontrollen av tillståndet och att fortsatta kontroller sker två år efter att myndigheterna utfört sin kontroll. Detta borde kontrollorganet kunna följa upp genom t.ex. kopia på avslutande av ärendet hos myndigheten. Då det också är myndigheten som ska förelägga om driften samt följa upp framtida brister så bör det vara lämpligt att första kontrollen sker av myndigheten. För framtida driftkontroller av ackrediterade organ kommer det även vara tydligare vad som ska kontrolleras.

Miljönämnden anser att kontrollorganet på ett enkelt sätt ska kunna rapportera in till både myndigheten och verksamhetsutövaren att kontrollen är utförd och vilka eventuella brister som har upptäckts. Detta istället för att lägga över ansvaret på verksamhetsutövaren. Det borde inte vara orimligt med en elektronik rapport som kan göras direkt på plats och som kan skickas direkt av kontrollorganet till alla berörda parter istället för att först lämnas till en verksamhetsutövare som i sin tur ska lämna det till myndigheter.

Ny Y §

Kontrollen bör ske tätare än var 10 år då garantin för markarbetet är 10 år. Miljönämnden anser att kontrollen även ska införas även för befintliga anläggningar. Det är orimligt att kontrollerna endast ska utföras på anläggningar som får tillstånd efter att lagförslaget träder ikraft. Det är viktigt att alla enskilda avloppsanläggningar får en regelbunden kontroll. Om kraven på kontroll endast ligger på nya anläggningar, där det är enklare för verksamhetsutövare att välja teknik och det är i många fall kommer att bli lägre krav, riskeras det att det dröjer många år innan anläggningar som redan har eller saknar tillstånd får den tillsyn som de behöver.

Ny Z §

Miljönämnden i Örebro ställer sig positiv till utpekande av mer känsliga områden och anser att Länsstyrelserna eller vattenmyndigheterna ska peka ut dessa. Även om expertkunskap om sjöar och vattendrag finns på kommunerna så ska det i ett utpekande av känsliga områden tas hänsyn till hela vattenförekommstens avrinnings- och tillrinningsområde. Det är viktigt att det är tydligt för de som blir påverkade av hårdare krav att samma krav ställs för hela påverkansområdet och inte slutar vid en kommungräns. För att få önskad effekt av mindre tillförsel av näring- och smittämnen krävs också en helhetssyn utanför kommungränsen. Utpekandet bör dock ske i nära samarbete med kommunerna.

Eftersom man i lagförslaget ger möjlighet till undantag i känsliga områden bör det finnas vägledning eller riktlinjer för dessa undantag. Det bör också framgå hur myndigheterna ska hantera befintliga avloppsanläggningar med tillstånd där kraven i dagsläget är 90 % rening av fosfor och som hamnar inom område med

normal nivå (40 % rening av fosfor). Det är inte osannolikt att verksamhetsutövare kan vilja ha en omprövning av sina villkor om kraven sänks. Myndigheterna kommer att behöva vägledning om villkor ska omprövas eller om kraven ska kvarstå.

Maja Englund
Miljö- och hälsoskyddsinspektör

sign